

INDLEDNING

Baggrunden for dette temanummer af *Psyke & Logos* om »det hellige« er et heldagsseminar for en gruppe psykologer og religionsforskere d. 16. marts d.å. Seminaret blev arrangeret af Benny Karpatschof fra redaktionen i samarbejde med Shyam Cawasjee, Torsten Ingemann Nielsen og Erik Schultz, og den samme gruppe har i det væsentlige forestået redaktionen af nummeret, jvf. Benny Karpatschofs introducerende artikel.

Torsten Ingemann Nielsen søger i sin artikel at give *et signalement af menneskers forhold til det hellige* – såvel i det arkaiske som i det moderne samfund. Forfatteren opstiller her inspireret af Eliade Det helliges dialektik som på den ene side uforeneligheden mellem det immanent (almindelige) og det transcendent (helt anderledes) virkelige og på den anden side sammenfaldet mellem disse modsætninger. I analysen af det hellige i det moderne samfund har forfatteren den interessante synsvinkel på forholdet mellem religion og videnskab, at begge har karakter af hierofanier, forsøg på at fremstille og begrunde *det hellige*.

Shyam Cawasjee analyserer med udgangspunkt i den fænomenologiske filosofi det hellige som totaliteten i tilværelsen, en totalitet som er ikke-repræsenterbar og som derfor unddrager sig almindelige udtryksformer

Erik Schultz tager et klart psykologisk udgangspunkt i sin belysning af det hellige, idet hans angrebsvinkel er psykogenetisk. Det hellige bestemmes som et fænomen, som er opstået under den fjerde og sidste, menneskespecifikke, tilknytningsform mellem organisme og omverden.

Niels Engelsted ser ligesom Cawasjee det hellige som et udtryk for menneskets søgen efter enhed og helhed i tilværelsen, og idet han ligesom Schultz anvender en psykogenetisk metode, søger han en bevidst profan tilnærmelse til det sakrale.

Hos disse fire forfattere har vi repræsenteret en klar psykologisk arbejdsmåde, idet vi har en graduerlig overgang fra en religionsbekræftende og videnskabskritisk holdning hos den første til en videnskabsbekræftende og religionskritisk holdning hos den sidste.

De næste to artikler er på hver sin måde mere rent religionsvidenskabelige.

Tim Jensen og Michael Rotstein er religionshistorikere, og de præsenterer den moderne religionsforskning med hovedvægten lagt på Mircea Eliade, der også var en primær inspirationskilde for Torsten Ingemann Nielsen. Eliade gør netop *det hellige* til sit centrale begreb. Forfatterne anvender nu begrebet om det hellige til en kritik af vor egen kulturs forhold til na-

turen, idet de søger de religionshistoriske rødder til vores profanering af denne natur.

Michael Argyle fra Oxford præsenterer en religionspsykologisk undersøgelse af religiøse oplevelser hos et repræsentativt udsnit af borgere i Storbritanien. Det viser sig, at sådanne oplevelser har en meget betydelig udbredelse.

Hvor de seks artikler, som har været nævnt i det foregående, alle angriber det hellige på videnskabelig vis, uden explicit at inddrage deres eget personlige forhold hertil, har de sidste fire artikler alle en mere direkte subjektiv karakter.

Jørgen Hviid, der ud over at være psykolog også er katolsk præst, eksemplificerer, hvordan det enkelte menneske møder det hellige ved at berette om to religiøse personligheder, Niels Steensen og Martin Buber.

Erik Petersen beskæftiger sig med forholdet mellem samvittighedskonflikter og religiøse oplevelser, idet han tager udgangspunkt i en skildring fra Selma Lagerlöfs roman *Jerusalem*.

Bjarne Sode Funch skildrer det hellige med en tidlig metafor, hvor Cawasjee og Engelsted anvendte en rumlig. I stedet for helhed taler Funch om *evighed*. Han gennemgår bl.a. William James' bestemmelse af mystiske oplevelser og Maslows definition af *Peak Experiences*.

Søren Willert indleder med kort og godt at proklamere, at hans artikel fortæller om hans møder med Gud. Forfatteren skildrer sine oplevelser og refleksioner en række nætter under en sommerferie på en græsk ø.

»Under strengen« følger fem artikler. Efter et møde i efteråret mellem den nystiftede »rådgivende gruppe« og redaktionen af *Psyke & Logos*, blev det foreslået, at vi – i vores egenskab af tidsskrift for teoretisk psykologi – skulle give en løbende orientering om internationale begivenheder på dette felt. En sådan orientering lovede K. B. Madsen at skrive, og hans bidrag til dette nummer er således et alment oplæg og det første af en række indlæg om teoretisk psykologi.

Raben og Nicole Rosenberg, hvis bøger om angst blev anmeldt af Bente Petersen i *Psyke & Logos* nr. 2., 1989, har skrevet hver en artikel, hvor de dels tager til genmæle mod anmeldelsen, dels giver deres eget bud på det kontroversielle spørgsmål om forholdet mellem psykodynamiske og biologiske teoridannelser.

Raben Rosenberg fremhæver, at 1990'erne er blevet kaldt »hjernens årti«, og han mener, at hjerneforskningen nu klart har distanceret de psykodynamiske teorier m.h.t. forståelsen af psykiske lidelser. Til gengæld imødeser han en udvikling, hvor specielt psykoanalysen vil opnå en styrket position som en almen personlighedsteori, der i psykiatrien bl.a. vil finde anvendelse omkring de etiske aspekter af læge/patient-kommunikationen.

Nicole Rosenberg gennemgår i sin artikel en sygehistorie over en angstneurotisk patient og argumenterer herigennem for anvendelsen af en multikausal teori og for, at behandlingen på samme tid orienterer sig efter lidel-

sens biologiske, adfærdsmæssige og psykodynamiske aspekter, således at intet af disse aspekter får lov at overskygge de andre.

Dernæst følger en anmeldelse af Ole Andkjær Olsens disputats om *Ødipus-komplekset*. Anmeldelsen er skrevet af Jacob Mey og er en let modificeret version af hans opposition ved disputatsforsvaret i maj 1989. Hermed lægger vi også op til at give en mere fyldig dækning af danske psykologiske disputatser, end vi hidtil har praktiseret.

Til sidst svarer Ole Andkjær Olsen kort Jacob Mey og giver desuden sit bud på sammenhængen mellem Ødipus hos Sofokles og Ødipus hos Freud.